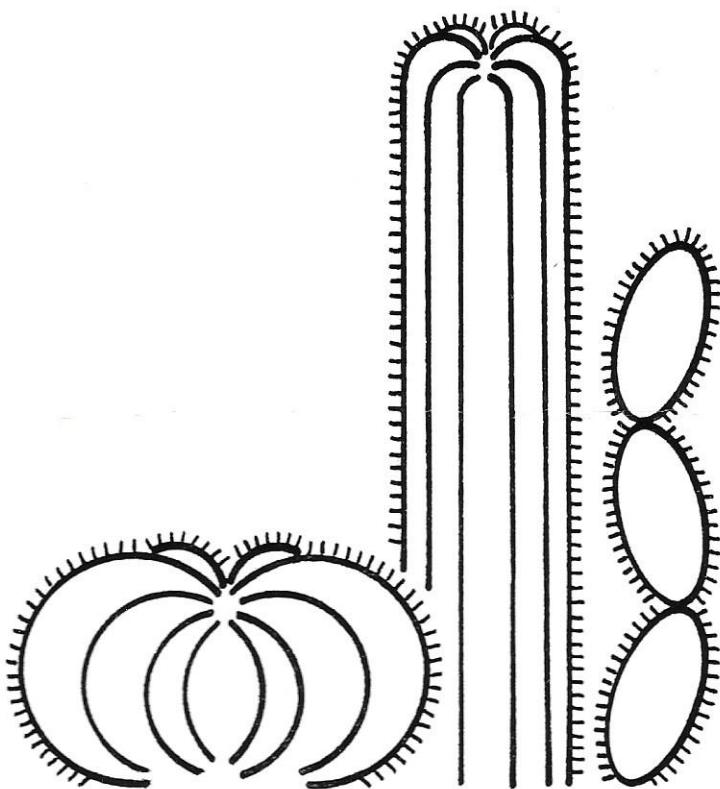

KAKTEJE IN SUKULENTE

Glasilo Društva prijateljev kaktej SR Slovenije

Ljubljana

08.05.1981

Številka

5

Leto 10

Glasilo KAKTEJE IN SUKULENTE: lastnik, izdajatelj in založnik je Društvo prijateljev kaktej SR Slovenije. Ponatis v celoti ali delno je dovoljen samo s privoljenjem društva ali posameznih avtorjev. Dopise in vprašanja v zvezi z glasilom pošljite na naslov odgovornega urednika: Engelbert Novak, dipl. inž., Titova 100, ali Valjavčeva 16, 61000 Ljubljana. Žiro račun društva: 50102-678-50727

I. I N F O R M A C I J E D R U Š T V A

I. S e s t a n e k :

Sestanek bo v petek, dne 8. maja 1981 ob 17. uri

Sestanek upravnega odbora bo isti dan ob 16. uri in 30 minut.

D n e v n i r e d :

1. Obvestila društva

2. Predavanja - opis kaktej

3. Diapositivi - tov. Slatner

4. Razno.

Obvestila društva - ekskurzija

Ekskurzija bo v soboto, dne 16. maja tako kot je bilo predvideno. Podrobno se bomo o njej dogovorili na sestanku.

P r e d s e d n i k :
ing. Engelbert Novak

II. Gojitev kaktej in sočnic v maju

V sredini tega meseca lahko damo večino kaktej na prosto, zaščitimo jih le pred dežjem, sprva jih v opoldanskih urah še rahlo zasenčimo. Nadaljujemo z presajanjem. Sedaj lahko tudi sejemo brez tehničnih pripomočkov. Ta mesec je tudi primeren za rezanje in nadaljno vzgojo sadik, te moramo odrezane x nekoliko posušiti. Tudi letošnje sejančke najbolje presajamo v tem mesecu, predpogoj je le, da smo jih dovolj zgodaj sejali, toda najkasneje v marcu. Sejančki presajeni v tem mesecu uspevajo znatno bolje od onih, ki smo jih pikirali kasneje. Tudi moramo v tem mesecu ponovno škropiti proti ušem in drugim škodljivcem. Predvsem v drugi polovici meseca zalivamo že tako kot v letnih mesecih in po potrebi tudi gnojimo z gnojili za kakteje.

Skoraj enako gojimo tudi ostale sočnice, vendar pri njih poznamo več izjem. Tako bomo le malo zalivali - to je le enkrat mesečno predvsem naslednje vrste : Aloe, Argyroderma, Dinteranthus, Hoodia, Tavaresia in Titanopsis; sploh ne bomo zalivali vrste, ki sedaj počivajo, to so : Conophytum, Frithia, Mitrophylum, Monilaria, Pelargonium in še nekatere druge, ki so pa v naših zbirkah bolj redke.

ing. Engelbert Novak

III. M a m m i l a r i a c o m p r e s a

Po naše bi ji rekli stisnjenci bradavičar, ker je po izgledu nekoliko stisnjen. Poznamo jo tudi pod drugimi imeni : M. angularis, M. triacantha in še mnoga druga. Domovina te lepe kakteje je Mehika, razširjena je v državah Hidalgo, Querétaro in San Luis Potosi, to je približno med 20 in 24° severne geografske širine. Za to področje, ki leži na nadmorski višini 1.500 do

3.000 m je značilna visoko savanska klima. Značilna so ne prevroča poletja to je do 22° pa tudi ne preostre zime, ne pod + 6°. Zime so popolnoma suhe. Rastlina zelo rade raste, je pa zelo variabilna. Sprva raste posamezno, kasneje se razrašča in tvori v naravi skupine, ki imajo premer do 1 m. Posamezne glave so modrikasto-sivo zelene, so kroglaste, dolge do 20 cm, premer je do 8 cm. Bradavice so gosto razporejene, dolge so do 6 in spodaj široke do 15 mm. Majhne ovalne areole so sprva poraščene z belimi dlačicami. Bodic je 2 do 6, večinoma so bele, so pa tudi rjavkaste, spodnje so daljše, lahko do 7 cm, srednjih bodic ni. Zvončasti cvetovi so dolgi do 15 mm, so rožnate barve z temnejšo sredino. Svetlo rdeči sadeži so dolgi do 2 cm, seme je svetlo rjava. Vzgoja ni posebno težka. Uporabljamo običajno mešanico za kaliteje. V dobi rasti dobro zalivamo, želi veliko svetlobe in uspeva zato dobro tudi na okenski polici, da dobi več ultravioletnih žarkov. Pozimi ne zalivamo, rastline naj bodo na svetlem, temperatura ne sme pasti pod + 5°, najprimernejša je okoli 10°. Tudi vzgoja iz semen ni težka, semena dobro vzkljijejo in tudi sorazmerno hitro.

ing. Engelbert Novak

IV. A r i o c a r p u s - nadaljevanje

A. furfuraceus (Wats.) Thops. Ima široko okroglo telo, premer je do 10 cm, je svetlo sive barve, bradavice-grbice so široke in splščene z mehurjasto zgornjo površino in štrlečo konico na kateri sedi majhna in gola areola. Cvet je bele do roza barve, dolg do 3 in širok do 5 cm. Opisana je še ena variacija in to: *rostratus* Berg, ki se od te vrste razlikuje samo v tem, da ima volnate areole.

A. retusus Scheidw. Telo mu je plavkasto do olivno zelene barve, premer je do 12 cm, teme je volnato, bradavice so ostro trikotaste, zgornja površina je široka in ravna medtem ko ima spodnja obliko gredlja čolna. Areole so majhne in so večinoma gole in sede izpod konice bradavice. Cvetovi so dolgi do 4 cm so bledo roza, brazde pestiča so bele.

A. scaphorostus Böd. Telo meri v premeru do 9 cm je temno listnato zeleno, bradavice so vitke in kvišku dvignjene, so izdolžno trikotne oblike in merijo do 5 cm. Zgornja površina je ploska, spodnja pa je v obliki gradlja, proti konici so zaokroženo usločene, aksile so gole, volna raste iz male jamice na bradavici tik pred aksilo. Cvetovi so vijoličasto roza barve, premer do 4 cm.

A. trigonus (Web.) K. Sch. Premer je do 10 cm, bradavice so izdolžene in koničaste dolge do 35 mm in so trikotaste. Spodnji del je v obliki grdlja, rjavkasto si ve barve. Cvetovi so rumenkast, premer je do 5 cm. Ima pa še eno variacijo in to: *elongatus* (S-D-) Backbg. Ta se od gornje vrste razlikuje samo v tem, da ima

daljše bradavice, to je do 5 cm, zgornja ploskev je porisana z širokimi progami.

V tej družini je skupno, da je povrhnica (epidermis) bolj ali manj močno prevlečena z voskom, pri *A. furfuraceus* v tolikšni meri, da če jo pri živem telesu prižgemo bo zagorela z močnim plamenom in z mnogo sajastega dima. Za gojitev te vrste je potrebno imeti veliko izkušenj in potrpljenja, saj rasto zelo počasi. Razmnožuje se z semenim, goji pa v zelo propustni mineralni zemlji na najbolj sončnem mestu v rastlinjaku z komaj opaznim zalivanjem. Včasih so v to družino prištevali še vrste *A. kotschoubeyanus* (Lem) k. Sch; *A. fissuratus* (Eng.) k. Sch., in *A. lloydii* Rose, te vrste sedaj prištevajo k družini Roseocactus. *A. agavoides* (Castan.) And. spada sedaj v v družino Neogomesia.

Anderson se je zavzemal (v Am. Yourn : Bot. 6/72) za skupinski rod Ariocarpus v katerem bi izginili Neogomesia in Roseocactua. Njegova morfološka in zytološka razлага je sicer zanimiva, samo da se prirodni areali teh družin ne pokrivajo. Če bi vrste s cvetovi iz aksil, ki se pojavijo v obliki vencev, kot je to pri Ariocarpusu združili s takimi, ki razvijajo cvetove iz temena in to iz najmlajših areol kakor to dela Neogomesia in k temu še dodali tiste, pri katerih cvetovi poženejo iz volnatega razcepka na brdavici kot je to pri Roseocactusu, potem ne bi bilo potrebno niti več razlikovati Coryphantho od Mammillarije.

Za konec bi dodal še eno zanimivost iz zgodovine te nenavadne družine. Znano je, da je prve tri primerke te vrste poslal v Evropo leta 1830 baron Wilhelm von Karwinsky, enega je sprejel botanični vrt v Petersburgu (Leningrad), drugega je podaril svojemu pokrovitelju in podporniku russkemu notranjemu ministru knezu Kotschoubeyu, tretjega pa je prodal znamenitemu pariškemu trgovcu Jaques Martin Cels-u, ki mu je leta 1832 plačal zanj okroglo 1000 frankov, to je vrednost, ki je bila veliko večja kakor količina zlata v teži rastline same.